

1054 Budapest, Alkotmány u. 5.

Levélcím: 1391 Budapest 62. Pf.: 211.

Telefon: (06-1) 472-8865, **Fax:** (06-1) 472-8860

Ügyszám: Vj/108/2014..

Iktatószám: Vj/108-15/2014.

A Vj/108-13/2014. sz. kijavító határozattal egységes szerkezetbe foglalt betekinthező változat!

A Gazdasági Versenyhivatal eljáró versenytanácsa az Oppenheim Ügyvédi Iroda (eljáró ügyvéd: dr. M. Z.; 1053 Budapest, Károlyi utca 12.) által képviselt **OTP Bank Nyrt.** (1051 Budapest, Nádor utca 16.) és **Magyar Export-Import Bank Zrt.** (1065 Budapest, Nagymező utca 46-48.) kérelmezők összefonódás engedélyezése iránti kérelemre indult versenyfelügyeleti eljárásban, amelyben további ügyfélként részt vett a szintén az Oppenheim Ügyvédi Iroda által képviselt **Fordulat Tőkealap** (képviselője: PortfoLion Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt.; 1123 Budapest, Alkotás utca 53/B. V. emelet), meghozta az alábbi

h a t á r o z a t .

Az eljáró versenytanács engedélyezi, hogy a Fordulat Tőkealap felett a Magyar Export-Import Bank Zrt. – annak korábbi egyedüli irányítójával, az OTP Bank Nyrt.-vel – közös irányítást szerezzen.

Az eljáró versenytanács a kérelem késedelmes benyújtása miatt a kérelmezőkkel szemben 32.850.000.- (harminkettőmillió-nyolcszázötvenezer) Ft bírságot szab ki, amit a határozat kézbesítésétől számított harminc napon belül kötelesek egyetemlegesen megfizetni a Gazdasági Versenyhivatal 10032000-01037557-00000000 számú bírságbevételi számlájára.

Ha a kötelezettek a bírságfizetési kötelezettségüknek határidőben nem tesznek eleget, késedelmi pótlékokat kötelesek fizetni. A késedelmi pótlék mértéke minden naptári nap után a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének 365-öd része. A bírság és a késedelmi pótlék meg nem fizetése esetén a Gazdasági Versenyhivatal elrendeli a határozat végrehajtását.

A határozat felülvizsgálatát az ügyfelek a kézbesítéstől számított harminc napon belül kérhetik a Versenytanácsnál benyújtott, vagy ajánlott küldeményként postára adott keresettel. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a pert tárgyaláson kívül bírálja el, a felek bármelyikének kérelemre azonban tárgyalást tart, mely kérelmet az ügyfél a keresetlevelében terjesztheti elő.

I n d o k o l á s

I.

A kérelmezett összefonódás

- 1) A Magyar Export-Import Bank Zrt. (a továbbiakban: Eximbank) és az OTP Bank Nyrt. (a továbbiakban: OTP Bank) közötti tárgyalások eredményeként a Fordulat Tőkealap (a továbbiakban: Alap) Alapkezelési Szabályzata 2013. szeptember 3-án akként módosult, hogy egyrészt az Alap által kibocsátott – addig az OTP Bank 100 százalékos tulajdonában lévő –

kockázati tőkealap jegyek 50 százaléka az Eximbankot illeti meg, másrészt az Alap Befektetési Bizottságában vétőjog illeti meg az Eximbankot és az OTP Bankot.

- 2) Az Alap kezelője és képviselője, a PortfoLion Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt. 2013. szeptember 11-én kezdeményezte a Magyar Nemzeti Banknál (a továbbiakban: MNB) az Alap módosított Alapkezelési Szabályzatának jóváhagyását. A módosított Alapkezelési Szabályzat az MNB jóváhagyását követően 2013. október 22-én lépett hatályba. Vagyoni hozzájárulása befizetési kötelezettségének teljesítését követően 2014. január 17-én került az Eximbank tulajdonába az Alap kockázati tőkealap jegyeinek 50 százaléka.
- 3) Az Eximbank és az OTP Bank a Gazdasági Versenyhivatalhoz 2014. november 24-én benyújtott kérelmükben a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) VI. fejezetének rendelkezései alapján az 1) pontban hivatkozott tranzakció engedélyezését kérték.
- 4) A kérelmezett összefonódás a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK tanácsi rendelet alapján – a kérelmezők nyilatkozata szerint - nem bejelentés-köteles. Az összefonódás engedélyezésére Magyarországon kívül más ország versenyhatósága előtt nem indult eljárás.

II.

Az összefonódás résztvevői

Az Eximbank

- 5) Az Eximbank a Magyar Export-Import Részvénytársaságról és a Magyar Exporthitel Biztosító Részvénytársaságról szóló 1994. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Eximtv.) által létrehozott kizárólagos állami tulajdonban lévő szakosított pénzügyi intézet, melyben a Magyar Állam tulajdonosi jogait a külgazdasági ügyekért felelős miniszter gyakorolja.
- 6) Az Eximbank meghatározott célokra és keretek között nyújt pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásokat. Az Eximtv. 5. § (1) bekezdése alapján ezt a tevékenységét export- és import ügyletekre, beszállítói ügyletekre, exportcélú befektetésekre, belföldi székhelyű gazdálkodó szervezet nemzetközi versenyképességet javító befektetésire (beruházásaira, forgóeszközigényeire), nemzetközi segélyügyletekre, magyar befektetők külföldi befektetéseire, továbbá külföldiek magyarországi beruházásaira vonatkozóan jogosult végezni. Az Eximbank tevékenységét alapvetően a magyar export banki eszközökkel történő támogatása érdekében végzi, elsősorban olyan ügyletek esetében, amelyek nemzetgazdasági szempontból jelentősek, de tisztán piaci alapon kérdéses lenne megvalósulásuk. Ennek érdekében az Eximbankra a kereskedelmi bankokétól eltérő szabályozás vonatkozik, mindenekelőtt nem alkalmazandók az Eximbankra a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelmények, valamint az 575/2013/EU rendelet 411-428. cikkében foglalt likviditási követelmények sem.
- 7) Az Eximbanknak a Tpv. 24. § (3) bekezdés alapján számított bevételei a 2012. évben együttesen meghaladták a 15 milliárd forintot. Az Eximbank más vállalkozás felett nem rendelkezik irányítási joggal.
- 8) A Külgazdasági és Külügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 12/2014.(XI.17.) KKM utasítás szerint a külgazdasági ügyekért felelős miniszter az Eximbank mellett a Magyar Exporthitel Biztosító Zrt. (a továbbiakban: MEHIB) és a Magyar Nemzeti Kereskedőház Zrt. (a továbbiakban: MNK) felett gyakorolja még a Magyar Állam tulajdonosi jogait. Mindkét vállalkozás funkciója az Eximbankhoz hasonlóan a hazai termékek külföldi piacra jutásának elősegítése.

Az OTP-csoport

- 9) Az OTP Bank és az általa irányított vállalkozások (a továbbiakban együtt: OTP-csoport) a pénzügyi és ahhoz kapcsolódó szolgáltatások teljes körét nyújtja vállalkozások és lakossági ügyfelek részére.
- 10) Az OTP-csoportnak a csoporton belüli forgalom nélkül számított 2012. évi nettó árbevétele [illetve a Tptv. 24. § (3) bekezdése alapján a helyett figyelembeveendő bevételei], valamint az OTP-csoport tagjai és más vállalkozáscsoport tagjai által közösen irányított vállalkozások 2012. évi nettó árbevételének a Tptv. 27. § (5) bekezdése szerint számított része együttesen meghaladta a 15 milliárd forintot.

Az Alap és az Alapkezelő

- 11) Az Alap zártkörű forgalomba hozatal útján létrehozott kockázati tőkealap, amelyet a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete 2012 júniusában vett nyilvántartásba H-KE-III-222/2012. sz. alatti határozatával. Az Alap kezelője és képviselője a 2008-ban alapított PortfoLion Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt. (a továbbiakban: Alapkezelő). 2010 februárja óta az Alapkezelő részvényeinek 100 százalékos tulajdonosa az OTP Bank Nyrt. Az Alapkezelő igazgatósága a jelen tranzakciót megelőzően öttagú volt, melyből három tag az OTP Nyrt. vezető munkavállalója. A Felügyelő Bizottság mindhárom tagja szintén az OTP Bank Nyrt. munkavállalója.
- 12) Az Alapkezelő igazgatóságának feladata az Alap befektetési politikájának meghatározása, az Alapkezelési Szabályzat megállapítása, módosítása. Az Alap döntéseit az igazgatóság által meghatározott Alapkezelési Szabályzat feltételei szerint a Befektetési Bizottság hozza meg.
- 13) A jelen tranzakció végrehajtásáig a Befektetési Bizottság 5 főből állt: az OTP Bank, mint egyedüli befektető 3 főt delegált; az Alapkezelő (melynek egyedüli tulajdonosa az OTP Bank pedig 2 főt. A Befektetési Bizottság döntéseit egyhangú határozattal hozta. Mindezek alapján a Gazdasági Versenyhivatal Vj/093-16/2012. számú határozatában megállapította, hogy az Alap az OTP Bank irányítása alatt áll [lásd hivatkozott határozat 21) pont].
- 14) A jelen tranzakció alapján megváltozott Alapkezelési Szabályzat szerint a Befektetési Bizottság 6 főből áll, melyek közül az Eximbank, az OTP Bank és az Alapkezelő egyaránt 2-2 főt delegál. A Befektetési Bizottság elé került határozati javaslatának bármely tagja nem szavazata esetén elvetettnek minősül. A Befektetési Bizottság dönt – egyebek mellett – a befektetési és kiszállási döntések kapcsán, valamint az Alap portfóliójába tartozó vállalkozások vezető tisztségviselőinek kijelöléséről és visszahívásáról. Az Alapkezelési Szabályzat módosításához szükséges az Eximbank hozzájárulása.
- 15) Az Alap portfóliójába jelenleg egyetlen vállalkozás tartozik, az épületgépészeti termékek (elsősorban radiátorok) gyártásával és értékesítésével foglalkozó D-ÉG Thermoset Kft., melyet az Alap - a Versenytanács fent hivatkozott Vj/093-16/2012. számú engedélyező határozata alapján - a D-ÉG Épületgépészeti, Kereskedelmi Zrt.-vel közösen irányít.

III.

Az engedélykérési kötelezettség

Összefonódás

- 16) Az eljáró versenytanács figyelemmel volt arra, hogy az Alap olyan sajátos működésű vagyonösszesség, amelynek piaci tevékenysége alapvetően a rendelkezésre álló tőkevállalkozásokba fektetésére irányul. Ebből következően az eljáró versenytanács nem tekintette önmagában a Tptv. 23. § (2) bekezdése a) pontja alapján a Tptv. 23. § (1) bekezdés b) pontja szerinti összefonódásnak azt, hogy az Eximbank megszerezte az Alap jegyeinek 50 százalékát, mert az Alap piaci tevékenységének befolyásolására (a befektetési döntések

meghozatalára) ez önmagában még nem biztosítana módot, hiszen azt az Alapkezelési Szabályzat értelmében a Befektetési Bizottság határozza meg.

- 17) A Tpvt. 23. § (1) bekezdés b) pontja értelmében vállalkozások összefonódása jön létre, ha egy vállalkozás vagy több vállalkozás közösen közvetlen vagy közvetett irányítást szerez egy vagy több tőle független másik vállalkozás felett. A Tpvt. 23. § (2) bekezdés c) pontja szerint közvetlen irányítással rendelkezik egy vállalkozás vagy több vállalkozás közösen, ha szerződés alapján jogosult a másik vállalkozás döntéseinek meghatározó befolyásolására.
- 18) A Versenytanács kialakult gyakorlata szerint közös irányítás akkor valósul meg, ha a vállalkozások a Tpvt. 23. § (2) bekezdés szerinti jogosítványukat közösen gyakorolják. Objektív tényezők¹ hiányában a közös irányítás feltételezi a tulajdonosok erre vonatkozó megállapodását. Ilyen megállapodásnak minősülnek azok a vétőjogok, amelyek – a tulajdonos pénzügyi érdekeinek védelmében túlmenően – a vállalkozás piaci magatartására (üzletpolitikájára) vagy annak valamely meghatározó elemére (elemekre) is kiterjednek, mert a vétőjoggal rendelkező tulajdonossal történő megegyezés nélkül a vállalkozás irányítására vonatkozó döntések nem hozhatóak meg [Vj-114/2005. sz. határozat 12) pont].
- 19) A jelen esetben az Alap piaci magatartását alapvetően meghatározónak a befektetési és kiszállási döntések minősülnek, de közvetetten ilyennek tekinthető az Alap portfóliójába tartozó vállalkozások vezető tisztségviselőinek kijelölése is. Miután ezeknek a döntésekre vonatkozóan az Eximbank az 1) pont szerinti tranzakció révén vétőjogot kapott a Befektetési Bizottságban, ezért az OTP Banknak az Alap feletti egyedüli irányítása a Tpvt. 23. § (2) bekezdés c) pontja alapján az OTP Bank és az Eximbank közös irányításává alakul át, ami a Tpvt. 23. § (1) bekezdés b) pontja alapján vállalkozások összefonódásának minősül.
- 20) Megjegyzi az eljáró versenytanács, hogy a Tpvt. 23. § (2) bekezdés c) pontjának alkalmazásában a „szerződés” kifejezés szélesan értelmezendő, abba beletartozik minden olyan megállapodás, amelynek eredményeként valamely vállalkozás képessé válik egy másik vállalkozás döntései meghatározó befolyásolására. Ilyennek tekinthető a jelen esetben az Alapkezelési Szabályzat módosítása, mert annak révén az OTP Bank mellett a Befektetési Bizottságában az Eximbank is vétőjogot kapott. Megjegyzi továbbá az eljáró versenytanács, hogy a jelen összefonódás révén közös irányítás alá kerülő Alap a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi XVI. törvény 65. § (1) bekezdésére² figyelemmel jogi személy, és mint ilyen a Tpvt. 1. § (1) bekezdése értelmében vállalkozásnak minősül, így a Tpvt. VI. fejezete az Alapra is irányadó.

A küszöbértékek

- 21) A Tpvt. 24. § (1) bekezdés szerint a vállalkozások összefonódásához a Gazdasági Versenyhivaltól engedélyt kell kérni, ha valamennyi érintett vállalkozás-csoport [26. § (5) bekezdés], valamint az érintett vállalkozás-csoportok tagjai és más vállalkozások által közösen irányított vállalkozások előző üzleti évben elért nettó árbevétele együttesen a tizenötmilliárd forintot meghaladja, és az érintett vállalkozáscsoportok között van legalább két olyan vállalkozáscsoport, melynek az előző évi nettó árbevétele a vállalkozáscsoport tagjai és más vállalkozások által közösen irányított vállalkozások nettó árbevételével együtt ötszázmillió forint felett van. A Tpvt. 24. § (3) bekezdése alapján hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások összefonódásánál a nettó árbevétel helyett a hivatkozott törvényhely a)-e) pontjaiban felsorolt bevételek összegét kell figyelembe venni.

¹ Ilyen lehet az 50-50%-os szavazati arány vagy a vezető tisztségviselők fele-fele arányú kinevezési joga. lásd Vj-70/2000. számú határozat.

² 2014. március 15-től hatályos rendelkezés

- 22) A Tpvt. 27. § (3) bekezdése szerint állami többségi tulajdonban lévő érintett vállalkozások nettó árbevételének kiszámításánál azt a gazdasági egységet alkotó vállalkozást kell számításba venni, amely piaci magatartásának meghatározásában önálló döntési joggal rendelkezik.
- 23) A Tpvt. 26. § (1) bekezdés értelmében érintett vállalkozások az összefonódásban közvetlenül és közvetetten részvevő vállalkozások. A (2) és (3) bekezdés alapján közvetlen résztvevők azok, akik között az összefonódás létrejön, közvetett résztvevők pedig azon vállalkozáscsoport [Tpvt. 15. § (2) bekezdés] további tagjai, amelybe a közvetlen résztvevő tartozik. Az (5) bekezdés szerint érintett vállalkozáscsoport a közvetlen résztvevő és az ahhoz kapcsolódó közvetett résztvevők együttese.
- 24) Az előzőek alapján az összefonódás közvetlen résztvevőinek a közös irányítást szerző OTP Bank és Eximbank, valamint a közös irányításuk alá kerülő Alap minősülnek.
- 25) Az összefonódással érintett vállalkozáscsoportnak minősül az OTP-csoport, melybe beletartozik az Alap is, mert a Tpvt. 26. § alkalmazásában az érintett vállalkozáscsoportokat [Tpvt. 15. § (2) bekezdés] az összefonódást megelőző irányítási viszonyok alapján kell meghatározni, és az összefonódást megelőzően az Alap az OTP Bank egyedüli irányítása alatt állt.
- 26) Az Eximbank állami többségi tulajdonban lévő vállalkozás. Az állami többségi tulajdonban lévő vállalkozások a Tpvt. 15. § (2) bekezdése szerinti vállalkozáscsoportot alkotnak ugyan, azon belül azonban az önálló döntési joggal rendelkező vállalkozások gazdasági egységet alkotnak.³ A Magyar Állam tulajdonosi jogait több irányítási (döntési) centrum (MNV Zrt., MFB Zrt., különböző miniszterek) gyakorolja. A Versenytanács gyakorlata szerint valamely miniszter (Minisztérium) külön irányítási centrumot képez, ezért a hozzárendelt vállalkozások nem tartoznak egy gazdasági egységbe a többi irányítási centrumhoz rendelt vállalkozásokkal.⁴ Adott irányítási centrumon belül az önálló döntési joggal rendelkező vállalkozások egymástól is elkülönülve a Tpvt. 27. § (3) szerinti gazdasági egységeket, és egyben a Tpvt. 26. § (5) bekezdés szerinti érintett vállalkozáscsoportot alkotnak. Adott irányítási centrumhoz tartozó önálló döntési joggal nem rendelkező összes vállalkozás és a tulajdonosi jogok gyakorlója együtt alkot egyetlen gazdasági egységet (érintett vállalkozáscsoportot).⁵
- 27) Az eljáró versenytanács nem látta szükségesnek annak vizsgálatát, hogy a külgazdasági ügyekért felelős miniszterhez (Minisztériumhoz), mint elkülönült irányítási centrumhoz tartozó további két vállalkozás (a MEHIB és/vagy az MNK) egy gazdasági egységbe tartozik-e az Eximbankkal. Ennek eldöntése ugyanis az engedélykérelmi kötelezettség fennállása [lásd 28) pont] és az összefonódás engedélyezhetősége [lásd 34) és 37) pont] szempontjából sem bír meghatározó jelentőséggel.
- 28) Az összefonódással érintett vállalkozáscsoportoknak (az előzőek alapján OTP-csoport és legszűkebben az Eximbank) a Tpvt. fent hivatkozott rendelkezései alapján figyelembe veendő nettó árbevétele [illetve Tpvt. 24. § (3) bekezdés szerinti bevételei] az összefonódást megelőző (2012.) évben együttesen meghaladta a 15 milliárd forintot, továbbá ezen belül mindkettő az 500 millió forintot, ezért a kérelmezett összefonódáshoz a Gazdasági Versenyhivatal engedélye szükséges.

³ Lásd Versenytanács Tpvt.-vel kapcsolatos elvi jelentőségű döntései 2013., 15.5.

⁴ Lásd Versenytanács Tpvt.-vel kapcsolatos elvi jelentőségű döntései 2013., 15.7. és 15.12.

⁵ Lásd Versenytanács Tpvt.-vel kapcsolatos elvi jelentőségű döntései 2013., 26.6.

IV. Az összefonódás értékelése

- 29) A Tptv. 30. § (2) bekezdése szerint a Gazdasági Versenyhivatal nem tagadhatja meg az engedély megadását, ha – az (1) bekezdésben foglaltakat figyelembe véve – az összefonódás nem csökkenti jelentős mértékben a versenyt az érintett piacon, különösen gazdasági erőfölény létrehozása vagy megerősítése következményeként.
- 30) A Tptv. eddigi alkalmazási tapasztalatai alapján az eljáró versenytanács az összefonódások horizontális-, vertikális-, portfólió- és konglomerátum hatásait vizsgálta [lásd a Gazdasági Versenyhivatal Elnökének és a Versenytanács Elnökének 3/2009. számú Közleménye (a továbbiakban: Közlemény) 12. pontját].
- 31) A Tptv. 14. § értelmében az érintett piacot a megállapodás tárgyát alkotó áru és a földrajzi terület figyelembevételével kell meghatározni. Az érintett termékpiac meghatározásakor a megállapodás tárgyát alkotó árun túlmenően figyelembe kell venni az azt – a felhasználási célra, az árra, a minőségre és a teljesítés feltételeire tekintettel – ésszerűen helyettesítő árukat (keresleti helyettesíthetőség), továbbá a kínálati helyettesíthetőség szempontjait. Földrajzi piacként azt a földrajzi területet kell számításba venni, amelyen kívül a) a fogyasztó, illetve az üzletfél nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut beszerezni, vagy b) az áru értékesítője nem, vagy csak számottevően kedvezőtlenebb feltételek mellett tudja az árut értékesíteni.
- 32) Az összefonódással érintett piacoknak minősülnek mindazok a piacok, amelyeken az összefonódás valamely (akár közvetlen, akár közvetett) résztvevője piaci tevékenységet fejt ki. Erdemben azonban csak azon érintett piacok vizsgálata szükséges, amelyekre nézve a fenti 30) pont szerinti versenyhatások fennállhatnak. Az egyedüli irányítás közös irányítássá történő átalakítása esetén a versenyhatásokat elsődlegesen nem az egyedüli irányítást elvesztő vállalkozáscsoport (adott esetben az OTP-csoport) egésze, hanem annak csak a közös irányítás alá kerülő része (adott esetben az Alap és az általa irányított vállalkozások) és a belépő közös irányító tekintetében kell vizsgálni. E mellett azonban vizsgálandó az is, hogy a közös közvetlen irányítás alá kerülő vállalkozás (adott esetben az Alap) révén az irányító vállalkozáscsoportok tekintetében jelentkezhetnek-e koordinatív horizontális hatások.

Horizontális hatások

- 33) Az összefonódásnak horizontális összefüggésben azokon az érintett piacokon lehet hatása a gazdasági versenyre, amelyeken az összefonódásban résztvevő vállalkozáscsoportok (ténylegesen vagy potenciálisan) jelen vannak.
- 34) Az Eximbanknak, illetve az Alapnak és az irányítása alá tartozó vállalkozásnak nincs azonos tevékenysége, ezért az összefonódás nem jár együtt nem koordinatív horizontális hatással. Az OTP-csoport és az Eximbank azonos tevékenysége a pénzügyi szolgáltatás. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint azonban ebből adódóan nem kell káros koordinatív hatásokkal számolni, mert az Eximbank az Eximtv. által lehatárolt körben, a kereskedelmi bankoktól nem jelentéktelen mértékben eltérő szabályozás mellett, nem kizárólag piaci szempontok figyelembe vétele mellett nyújt pénzügyi szolgáltatásokat, mire tekintettel nem tekinthető az OTP-csoport versenytársának. A MEHIB és az MNK tevékenysége alapján annak feltételezése mellett sem kellene káros horizontális hatásokkal számolni, hogy a két vállalkozás egy gazdasági egységbe (érintett vállalkozáscsoportba) tartozik az Eximbankkal.

Vertikális és portfólió hatás

- 35) Egy összefonódásnak akkor lehetnek vertikális hatásai, ha az érintett vállalkozáscsoportok a termelési-értékesítési lánc egymást követő fázisaiban tevékenykednek, ami megteremtheti az érdekeltséget arra, hogy az összefonódás következtében integrálttá váló, egyik (vagy

mindkét) piacon jelentékeny piaci erővel rendelkező vállalkozáscsoport ezt a piaci erőt kihasználja, azaz valamely (vagy mindkét) piacon versenyt korlátozó magatartást folytasson, lezárva az adott piacot (pl. szerződéskötéstől való indokolatlan elzárkózással, árprés révén stb.).

- 36) A portfólió-hatás az összefonódás révén létrejövő vállalkozáscsoport által gyártott (forgalmazott) áruk körének bővüléséből adódik. Ez különösen akkor járhat káros versenyhatásokkal, ha egymást kiegészítő (azonos vevők által vásárolt) áruk gyártói (forgalmazói) kerülnek egy vállalkozáscsoportba. Ebben az esetben ugyanis, ha az egyik vállalkozáscsoport valamely áru(k) piacán magas piaci részesedéssel rendelkezik, akkor az összefonódás következtében bővülő vállalkozáscsoport más áru(k) piacán képes lehet versenykorlátozó magatartás (pl. árukapcsolás) érvényesítésére.
- 37) Az Eximbank (továbbá a MEHIB és az MNK), illetve az Alap és az általa irányított vállalkozás tevékenységei között nem volt azonosítható olyan kapcsolódás, ami alapján az összefonódás következtében káros vertikális- vagy portfólió-hatással kellene számolni.

Konglomerátum-hatás

- 38) Konglomerátum-hatásról akkor beszélhetünk, ha – jóllehet külön-külön vizsgálva egyetlen érintett piacon sem jön létre vagy erősödik meg gazdasági erőfölényes helyzet – összességében számottevően javul a vállalkozáscsoport vagyoni, pénzügyi illetve jövedelmi helyzete.
- 39) Az eljárás során nem került azonosításra olyan körülmény, amely alapján az összefonódás konglomerátum-hatással járna.

Összegzés

- 40) Mindezek alapján az eljáró versenytanács a Tptv. 77. § (1) bekezdés a) pontja szerinti határozatában – egyezően a Tptv. 71. § (2) bekezdés c) pontja szerinti vizsgálói indítvánnyal – a kérelmezett összefonódást engedélyezte.

V.

A kérelem késedelmes benyújtása

- 41) Az összefonódás engedélyezésére irányuló kérelmet a Tptv. 28. § (2) bekezdése alapján a nyilvános ajánlati felhívás közzétételének, a szerződés megkötésének vagy az irányítási jog megszerzésének időpontjai közül a legkorábbtól számított harminc napon belül kell benyújtani. A (3) bekezdés szerint hitelintézetek összefonódása esetén az engedély iránti kérelmet a külön jogszabályban meghatározott felügyeleti szerv engedélye iránti kérelemmel azonos időpontban kell benyújtani a Gazdasági Versenyhivatalhoz.
- 42) A Versenytanács kialakult gyakorlata szerint az engedély benyújtására vonatkozó határidő megnyílása szempontjából annak az időpontnak van meghatározó jelentősége, amikor a felek között egyértelmű akarategyezés jön létre az összefonódás megvalósítása tekintetében.⁶ Ez az akarategyezés az Alap Alapkezelési Szabályzatának az OTP Bank és az Eximbank egybeeső szándékán alapuló 2013. szeptember 3-i módosításával a fentiek szerint létrejött [ld. 20) pont]. Az eljáró versenytanács nem vitatja a kérelmezőknek azt a megállapítását, hogy az Eximbank csak az Alap tőkealap-jegyeinek 2014. január 17-i megszerzését követően gyakorolhatta irányítási jogait. A Tptv. 28. § (2) bekezdése azonban egyértelmű abban a tekintetben, hogy az összefonódásra vonatkozó szerződés megkötése [amely fogalom tartalmilag lefedi az adott esetben az Alapkezelési Szabályzat közös akarattal történt

⁶ Lásd Versenytanács Tptv.-vel kapcsolatos elvi jelentőségű döntései 2013., 28.9. és 28.10.

módosítását; lásd 20) pont] és az irányítási jog megszerzésének időpontjai közül a korábbi nyitja meg az engedélykérési határidőt.

- 43) A Tpvt. 28. § (3) bekezdése azonban speciális határidőt szab a Tpvt. 24. § szerinti kérelem előterjesztésére hitelintézetek, valamint a biztosítóintézetek összefonódása esetén. Ilyenkor ugyanis az összefonódás engedélye iránti kérelmet a külön jogszabályban meghatározott felügyeleti szerv engedélye iránti kérelemmel azonos időpontban kell benyújtani a Gazdasági Versenyhivatalhoz. Így az eljáró versenytanács álláspontja szerint a kérelem benyújtására nyitva álló határnapp, az Alapkezelési Szabályzat módosításának MNB engedélye iránti kérelem előterjesztésének napja, 2013. szeptember 11-e. Ehhez képest a kérelmezők 2014. november 24-én, 438 napos késedelemmel nyújtották be a kérelmet.
- 44) A Tpvt. 78. § (1) bekezdése szerint bírság szabható ki azzal szemben, aki a Tpvt. rendelkezéseit megsérti, melynek összegét a (2) bekezdés szerint az eset összes körülményeire tekintettel kell meghatározni. A Tpvt. 79. § alapján a 24. § szerinti engedély elmulasztása esetén a bírság összege legfeljebb napi kétszázezer forint.
- 45) A kérelmezők – nem vitatva, hogy a kérelmet még az általuk relevánsnak ítélt időponthoz képest is késedelmesen nyújtották be – kérték a késedelem miatti bírság mellőzését, de legalábbis annak „jelképes, figyelmeztető jellegű” mértékben történő kiszabását az alábbi enyhítő körülményekre tekintettel:
- a) kérelmüket önként és jóhiszeműen nyújtották be;
 - b) a kérelemmel érintett tranzakció semmilyen versenyjogi aggályt nem vethet fel;
 - c) a befektetési alap (kockázati tőkealap) feletti *közös* irányításszerzésre a magyar versenyjogi gyakorlatban korábban még nem volt példa;
 - d) az Alap irányítási viszonyainak megítélése több szervezet (pl.: Alapkezelő, Befektetési Bizottság) részletes és együttes figyelembe vételét igényelte.
- 46) Az eljáró versenytanács - összhangban a Versenytanács eddigi gyakorlatával⁷ - a kérelmezők fenti hivatkozásai közül enyhítő körülményként figyelembe vette, hogyha késve is, de önként benyújtották a kérelmet, valamint azt is, hogy az összefonódás versenyjogi aggályainak hiánya alapján nem valószínűsíthető, hogy a kérelmezőket a tranzakció eltitkolásának szándéka vezette volna. Minderre tekintettel a Tpvt. 79. § alapján maximálisan kiszabható napi 200 ezer forintnál lényegesen alacsonyabb mértékben, 75 ezer forintban határozta meg a napi bírság összegét.
- 47) A kérelmezők által a fenti 45) c) és d) pontjában hivatkozottak enyhítő körülményként való figyelembe vételére az eljáró versenytanács nem látott lehetőséget. A Versenytanács ugyanis a kérelmezők által kérelmükben is hivatkozott Vj/093-16/2012. számú határozatában részletesen foglalkozott tőkealapok irányításának kérdésével, ráadásul abban az ügyben a jelen eljárás egyik kérelmezője, az OTP Bank által irányított Alap közvetlenül érintett volt. Az Alap irányítási viszonyainak nehéz megítélhetősége pedig az eljáró versenytanács álláspontja szerint így értelmezhetetlen annak létrehozója és irányítója részéről.

VI.

Eljárási kérdések

- 48) A Gazdasági Versenyhivatal hatásköre a Tpvt. 45. §-án, illetékessége a Tpvt. 46. §-án alapul. E rendelkezések értelmében a Gazdasági Versenyhivatal jár el versenyfelügyeleti eljárásban a Tpvt. rendelkezéseinek megsértése esetén - a 86. § (1) bekezdése alapján a bíróság hatáskörébe tartozó ügyek kivételével -, továbbá azokban a hatósági ügyekben, amelyek tekintetében törvény az eljárást a hatáskörébe utalja; illetékessége pedig az ország egész területére kiterjed.

⁷ Lásd pl.: Vj-66/2013. számú határozat.

- 49) Az eljáró versenytanács határozatát a Tpvt. 73. § (2) bekezdése és 74. § (1) bekezdése alapján tárgyalás tartása nélkül hozta meg.
- 50) Az eljáró versenytanács a jelen ügyben alkalmazta a Tpvt. 63. § (2) bekezdésének d) pontját, amely szerint a határozatot 30 napon belül kell meghozni, amennyiben a Tpvt. 72. § (3) bekezdése alapján nem szükséges az összefonódás piaci hatásainak teljes körű felmérése, mert az összefonódás az érintett piacon nyilvánvalóan nem jár a verseny jelentős csökkenésével.
- 51) A kérelmezők a Tpvt. 62. § (1) bekezdés b) pontja szerinti igazgatási szolgáltatási díjat lerótták.
- 52) Az eljárást befejező döntést az 51) pontban foglaltak alapján 30 napon belül kell meghozni. Az ügyintézési határidő kezdő napja a Tpvt. 63. § (2) bekezdésének b) pontja és a Ket. 65. § (1) bekezdése alapján a kérelem beérkezését követő nap, azaz 2014. november 25. Ennek megfelelően – figyelemmel arra, hogy a jelen eljárásban hiánypótlásra és a Ket. 33. § szerinti adatkérésre sem került sor – az ügyintézési határidő 2014. december 24. napján járna le. Ezen a napon azonban a Gazdasági Versenyhivatalnál a munka szünetel, ezért a Ket. 65. § (3) bekezdése alapján a határidő a következő munkanapon jár le, ami - figyelemmel arra, hogy a Tpvt. 63. § (7) bekezdése alapján a napokban megállapított határidőbe a Tpvt. 33/B. § szerinti igazgatási szünet nem számít bele – 2015. január 5.
- 53) A Tpvt. 44. § 2012. február 1-jétől a versenyfelügyeleti eljárás tekintetében nem zárja ki a Ket. 72. § (4) bekezdésének alkalmazhatóságát. A hivatkozott jogszabályhely a) pontja értelmében indokolást és jogorvoslatról való tájékoztatást nem tartalmazó egyszerűsített döntés hozható, ha a hatóság a kérelemnek teljes egészében helyt ad, és az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél, vagy a döntés az ellenérdekű ügyfél jogát vagy jogos érdekét nem érinti. Az eljáró versenytanács azonban – bár határozatában az összefonódás engedélyezésére irányuló kérelemnek helyt adott – nem látta indokoltnak az egyszerűsített döntés alkalmazását, mert a kérelem késedelmesen került benyújtásra [lásd a Gazdasági Versenyhivatal elnökének és a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa elnökének módosított 2/2013. számú közleménye 12. d) pont].
- 54) Az ügyfeleket megillető jogorvoslati jog a Tpvt. 83. § (1) bekezdésén alapul.
- 55) Az eljáró versenytanács a jelen, 2014. július 1-je után indult eljárásban a Tpvt. 95/C. § alapján a Tpvt. 2014. július 1-jéig hatályos [a fenti 49)-55) pontokban hivatkozott] eljárási rendelkezéseit alkalmazta, az anyagi jogi szabályok (a jelen eljárás tekintetében a Tpvt. 15. §, 23-30. §, valamint 78. és 79. §⁸⁾) vonatkozásában pedig az összefonódás létrejöttkor [a 42) pontban foglaltak alapján 2013. szeptember 3-án] hatályban volt rendelkezéseit alkalmazta a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. § alapján.

Budapest, 2014. december 16.

dr. Köhalmi Attila s.k.
előadó versenytanács tag

Dr. Tóth András s.k.
a Versenytanács elnöke
versenytanács tagként eljárva

Dr. Bara Zoltán s.k.
versenytanács tag

⁸ lsd. Vj-178/1998/23. sz. döntés